

ماه مبارك رمضان ماه مهماني خدا

محمد تقی صرفی پور

بعد از حمد و سپاس خداوند حکیم و درود و صلوات بر سرور انبیاء حضرت محمد مصطفی و اهل بیت طاهرینش

خداوند مهربان، برای پاک شدن گناهان انسان ها و تقرب آنها، در میان سال ماه مبارک رمضان را قرار داده است که در این ماه بندگان خدا مهمان خداوند کریم هستند و خداوند کریم در این ماه انواع جوایز مادی و معنوی به روزه داران و نماز گزاران کرامت می فرماید. هرچقدر ما نسبت به ماه مهمانی خدا معرفت داشته باشیم می توانیم از ان بهره بیشتری ببریم.

درباره اهمیت این ماه مطالبی در این کتاب آورده شده است.

زمستان 1401. کرمانشاه

«شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ»^۱ سورة بقره، آیه 185.

یعنی ماه رمضان ماهی است که در آن قرآن نازل شده است. قرآنی که باعث هدایت مردم بوده و نشانه هدایت و جداکننده حق از باطل است. هر که ماه رمضان را درک کند باید روزه بگیرد و اگر مریض یا مسافر بود در وقت دیگری قضا کند. خداوند سبحان راحتی شما را می خواهد و سختی شما را نمی خواهد. هدف این است که با گرفتن روزه در ایام خاص، خدا را بخاطر هدایت شما با بزرگی یاد کرده و از او تشکر کنید.

۱- رمضان، ماه خدا و میهمانی خدا، ماه بهار قرآن، ماه لیلۃ القدر و پاکی و تعالی انسان

رمضان، ماه برکت، رحمت، مغفرت، توبه، انابه، صبر و مواسات. رمضان ماه تقوا و طهارت و رهایی از شر نفس و به خدا پیوستن است

رمضان، ماه علی (ع) آن مقتدای عدالت و انسانیت است که نماز خون و شهادت در محراب عشق را برای اولین بار به یادگار گذاشت

پادشاه جهان سالی یک بار به رعیت هایش به مدت یک ماه، مهمانی مخصوصی می‌دهد .
مهمانان باید از اذان صبح تا اذان مغرب منتظر سفره غذا بمانند . در این مدت مرتب از
طرف پادشاه جهان به مهمانها هدیه‌ها داده می‌شود . برای هر نفس زدن یک هدیه . برای
خوابیدن یک هدیه . برای قرآن خواندن هدیه بزرگتر . برای نماز خواندن هم یک هدیه .
برای صله رحم و عیادت مریض و شرکت در مجلس علم و شرکت در کارهای خیر هر
کدام هدایای جداگانه داده می‌شود .

متأسفانه عده زیادی از رعیت‌ها بخاطر غفلت و جهل و نادانی و دشمنی با پادشاه جهان در
این مهمانی شرکت نمی‌کنند و از این هدایای بزرگ و ابدی بی‌نصیب می‌مانند . اکثر اینها
کسانی هستند که زندگی چند روزه دنیا را بر زندگی ابدی در بهشت و استفاده از هدایای
خداوند، ترجیح می‌دهند . آنها مانند حیوانات می‌خورند و می‌چرند و از نعمتهای پادشاه
جهان استفاده می‌کنند ولی نمک خورده و نمکدان می‌شکنند و با پادشاه عالمیان دشمنی
می‌ورزند و او و نمایندگان را انکار می‌کنند و گاه پا را از این فراتر گذاشته و نمایندگان
او را اذیت و آزار نموده و می‌کشند . در مقابل، پادشاه جهان به عده‌ای از آنها
فرصت می‌دهد تا قبل از مردن خود را اصلاح کنند و دست از دشمنی با او بردارند و
عده‌ای دیگر را بخاطر اعمال بدشان و برای عبرت دیگران مجازات می‌کند .

عده‌ای از آن دسته‌ای که خداوند سبحانه به آنها مهلت می‌دهد بعد از مدتی توبه کرده و با
پادشاه جهان آشتی می‌کنند و همه ساله در مهمانی او شرکت می‌کنند و رعیت خوبی
می‌شوند . ولی عده‌ای دیگر به لجابت و انکار خود ادامه داده تا عاقبت با این وضع از
دنیا می‌روند .

با آرزوی این که مهمان خوبی برای پادشاه جهان باشیم .

اهمیت قرآن در رمضان

یکی از مهمترین برنامه های ماه مبارک رمضان، اهمیت دادن به قرآن کریم در این ماه است. از طرفی قرآن کریم در این ماه و در شب قدر بر پیامبر در آسمان چهارم بنام بیت المعمور نازل شده است و از طرفی قرآن کریم مهمترین کتاب آسمانی و جامع تمام قوانین الهی و عامل سعادت و هدایت انسانهاست. لذا شاید بتوان گفت که اصلاً هدف اصلی ماه مبارک رمضان، توجه بشریت به قرآن کریم است. و روزه و ریاضتهای دیگر در این ماه مقدمه ای است برای انس و آشنایی بیشتر با قرآن کریم. همانگونه که وقتی قرار شد نطفه حضرت فاطمه زهرا منعقد شود به پیامبر خدا دستور داده شد تا چهل روز روزه بگیرد و عبادت کند تا زمینه پیداشدن این حادثه بزرگ مهیا گردد.

بنابراین جایگاه قرآن کریم در این ماه از همه مهم تر است و باید مسلمانان با استفاده از قرآن کریم در این ماه، سکوی پرشی برای رسیدن به معرفت الله پیدا کنند و استفاده از قرآن کریم را فقط منحصر در این ماه نمایند.

قرآن کتابی است که : زیرا :

*انسان را به بهترین آئین هدایت می کند: إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ اسراء 9

*با عث بیداری انسانها از غفلت است: إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ. ص 87

*پر از مَثَلها و اندرزها و اسرار خلقت و نظام آفرینش است: وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ

مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ. زمر 27

*چون خالی از هر گونه کجی و نادرستی است، با عث تقوای انسانهایم گردد: قرآناً عربیاً غیر ذی عوجٍ لعلهم یتقون. زمر 28

*جدا کننده حق از باطل است: شهر رمضان الذی أنزل فيه القرآن هدی للناس و بیناتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفِرْقَانِ. بقره 184

*نور است و با نور خود، افراد را به راه راست هدایت می کند: کتاب أنزلناه الیک لتخرج الناس من الظلمات الی النور. ابراهیم 1

*برای مؤمنین، شفا و هدایت و برای ظالمین و ستمکاران، ضرر و گمراهی بیشتر است: وَنُزِّلُ الْقُرْآنَ شَفَاءً وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا یَزِیدُ الظَّالِمِینَ إِلَّا خُسَارًا. اسراء 82

...

افرادی بوده و هستند که انس خاصی با قرآن کریم دارند و از این گنج بزرگ استفاده های شایانی می نمایند از جمله:

سه سال در انعام ماندم!

«استاد محمد رضا حجتی که به شغل تعمیر چرخ خیاطی اشتغال دارد، در رابطه با قرآن می گوید:

من عاشق قرآن هستم. سه سال تمام در سوره انعام متوقف شده بودم و نمی توانستم رد شوم. امثال و حکمتها و عبرت های آن تمامی نداشت.

من قرآن را مراقب و تکمیل کننده کل حرکات زندگی ام می بینم.»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» (بقره 183)

یعنی: ای مؤمنین! روزه بر شما واجب است همانگونه که بر امت‌های گذشته واجب بود شاید پرهیزکار شوید. که در این آیه شریفه هدف از روزه، رسیدن به تقوا ذکر شده است.

خداوند سبحان با وجوب روزه اراده فرموده تا نفس عبادت کنندگان تربیت و تهذیب شود. مسلمانان با روزه گرفتن، تمرین مبارزه با نفس می‌نمایند. با روزه به جنگ شهوات و لذات افسار گسیخته می‌روند.

از طرفی برنامه انسان در غیر ماه روزه انسان را به خوردن و خوابیدن و سستی وامی‌دارد ولی روزه رمضان این سستی‌ها را از بین می‌برد.

به هنگام روزه نه تنها از خوردن و آشامیدن و امور جنسی خودداری می‌شود بلکه اخلاق انسان هم باید روزه بگیرد و خوددار باشد.

«رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله: روزه عامل باز دارنده است پس هر گاه روزه گرفتید از امور جنسی خوددار باشید. فریاد و پرخاش نکنید. اگر کسی به شما دشنام داد یا به جنگش برخاست بگوید من روزه‌ام. من روزه‌ام.»^(۱)

امام صادق علیه‌السلام: خداوند سبحان روزه را برای ایجاد مساوات بین فقیر و پولدار واجب نمود زیرا پولدار هیچگاه دچار گرسنگی و بی‌پولی نمی‌شود تا بر فقیر رحم کند چون هر موقع گرسنه شود غذا برایش آماده است. پس خداوند سبحان اراده کرد تا بین مخلوقاتش تساوی قرار دهد و پولدار هم مزه گرسنگی و درد را بچشد. تا بر فقیر و گرسنه رحم کند.

شیخ صدوق به سند معتبره روایت کرده از حضرت امام رضاع از پدران بزرگواران خود از حضرت امیرالمؤمنین علیه و علی اولاده السلام که فرمود خطبه‌ای خواند برای ما روزی حضرت رسول خدا ص پس فرمود اَیُّهَا النَّاسُ بدرستی که رو کرده است به سوی شما ماه خدا با برکت و رحمت و آمرزش ماهی است که نزد خدا بهترین ماهها است و روزهایش بهترین روزها است و شبهایش بهترین شبها است و ساعتهاش بهترین ساعتهاست و آن ماهیست که خوانده‌اند شما را در آن بسوی ضیافت خدا و گردیده‌اید در آن از اهل کرامت خدا نَفَس‌های شما در آن ثواب تسبیح دارد و خواب شما ثواب عبادت دارد و عملهای شما در آن مقبولست و دعا‌های شما در آن مستجابست پس سؤال کنید از پروردگار خود به نیت‌های درست و دل‌های پاکیزه از گناهان و صفات ذمیمه که توفیق دهد شما را برای روزه داشتن آن و تلاوت کردن قرآن در آن بدرستی که شقی و بد عاقبت کسی است که محروم گردد از آمرزش خدا در این ماه عظیم و یاد کنید به گرسنگی و تشنگی شما در این ماه تشنگی و گرسنگی روز قیامت را و تَصَدَّق کنید بر فقیران و مسکینان خود و تعظیم نمائید پیران خود را و رحم کنید کودکان خود را و نوازش نمائید خویشان خود را و نگاه دارید زبانهای خود را از آنچه نباید گفت و بپوشید دیده‌های خود را از آنچه حلال نیست شما را نظر کردن بسوی آن و بازدارید گوش‌های خود را از آنچه حلال نیست شمارا شنیدن آن و مهربانی کنید با یتیمان مردم تا مهربانی کنند بعد از شما با یتیمان شما و بازگشت کنید بسوی خدا از گناهان خود و بلند کنید دست‌های خود را به دعا در اوقات نمازهای خود زیرا که وقت نمازها بهترین ساعتهاست نظر می‌کند حق تعالی در این اوقات به رحمت به سوی بندگان خود و جواب می‌گوید ایشان را هرگاه او را مناجات کند و لَبِیک می‌گوید ایشان را هرگاه او را ندا کنند و مستجاب می‌گرداند هرگاه او را بخوانند ای گروه مردمان بدرستی که جانهای شما در گرو کرده‌های شما است پس از گرو بدر آورید به طلب آمرزش از خدا و پشت‌های شما گران بار است از گناهان شما پس سَبِّک گردانید آنها را به طول دادن سجده‌ها و بدانید که حق تعالی سوگند یاد کرده است به عَزّت و جلال خود که عذاب نکند نماز گذارندگان و سجده کنندگان

در این ماه را و نترساند ایشان را به آتش جهنم در روز قیامت ایُّها الناس هر که از شما افطار دهد روزه دار مؤمنی را در این ماه از برای او خواهد بود نزد خدا ثواب بنده آزاد کردن و آمرزش گناهان گذشته پس بعضی از اصحاب گفتند یا رسول الله همه ما قدرت بر آن نداریم حضرت فرمود بپرهیزید از آتش جهنم به افطار فرمودن روزه داران اگر چه به نصف دانه خرما باشد و اگر چه به یک شربت آبی باشد بدرستی که خدا این ثواب را می دهد کسی را که چنین کند اگر قادر بر زیاده از این نباشد و در روایت است در آخر هر روز از روزهای ماه رمضان در وقت افطار حق تعالی هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند و چون شب جمعه و روز جمعه می شود در هر ساعتی هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند که هر یک مستوجب عذاب شده باشند و در شب و روز آخر ماه به عدد آنچه در تمام ماه آزاد کرده است آزاد می کند

حضرت امیر بلند شد و عرض کرد کدام عمل در این ماه از همه بالاتر است؟ فرمود ورع و پرهیزکاری و گناه نکردن. یک دفعه پیامبر گریست. حضرت امیر علت گریه را پرسید. پیامبر فرمود برای آن عملی که در این ماه نسبت بتو حلال می شمارند. گویا می بینم که مشغول نمازی و شقی ترین فرد ضربتی بفرقت وارد کرده و ریش را به خونت خضاب می کند. حضرت امیر پرسید آیا در آن موقع دین من درست است؟ فرمود آری ای علی! هر که تورا بکشد مرا کشته و هر که تورا ناراحت کند مرا ناراحت کرده زیرا تو جان منی و روح منی. ای علی تو وصی من و پدر فرزندان من و شوهر دختر من و خلیفه من برامتم هستی. {رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: درهای آسمان در اولین شب ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب آن بسته نخواهد شد.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود:

اگر بنده «خدا» می دانست که در ماه رمضان چیست [چه برکتی وجود دارد] دوست می داشت که تمام سال، رمضان باشد.

امام رضا (علیه السلام) فرمود: هر کس ماه رمضان یک آیه از کتاب خدا را قرائت کند مثل اینست که در ماههای دیگر تمام قرآن را بخواند.

از حضرت علی بن ابی طالب (علیه السلام) روایت شده که حضرت فرمود: «لا تقولوا رمضان و لکن قولوا شهر رمضان فانکم لا تدرّون ما رمضان» (2) شما به راستی نمی دانید که رمضان چیست (و چه فضائلی در او نهفته است).

«رسول خدا صلی الله علیه و آله : روزه عامل باز دارنده است پس هر گاه روزه گرفتید. فریاد و پر خاش نکنید . اگر کسی به شما دشنام داد یا به جنگش برخاست بگوید من روزه ام . من روزه ام امام رضا علیه السلام : برای این روزه در رمضان واجب شد زیرا این ماه نزول قرآن است و شب قدر که افضل از هزار ماه است در این ماه قرار دارد . و برای این یک ماه روزه واجب شده زیرا همه می توانند یک ماه را روزه بگیرند .

امام صادق علیه السلام : کسی که یک روز از ماه رمضان را بخورد روح ایمان از او خارج می گردد . در روایت است که روزه دار هر شب یک دعای مستجاب دارد.

همچنین نقل شده که بوی دهان روزه دار از مشک و عنبر نزد خداوند سبحان بالاتر است.

نتیجه روزه می تواند رسیدن به تقوا که از مهمترین درجات مومنین است باشد

امام رضا علیه السلام: برای این روزه در رمضان واجب شد زیرا این ماه نزول قرآن است و شب قدر که افضل از هزار ماه است در این ماه قرار دارد. و برای این یک ماه روزه واجب شده زیرا همه می توانند یک ماه را روزه بگیرند.

امام صادق علیه السلام: کسی که یک روز از ماه رمضان را بخورد روح ایمان از او خارج می گردد. رمضان به معنای سوختن است زیرا در ماه رمضان گناهان سوزانده می شوند.

امام صادق علیه السلام: شب نوزدهم شب تقدیر است و شب بیست و یکم شب تعیین و شب بیست و سوم شب ختم و امضای امر است.⁽¹⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: روزه بگیرید تا سالم بمانید و زکات بدنهار، روزه است.»⁽²⁾

«رسول خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد به روزه گرفتن! زیرا روزه خون رگها را رقیق می کند و زواید بدن را از بین می برد.»⁽³⁾

شش صورت در قبر مؤمن!

امام صادق علیه السلام فرمود: هر گاه بنده مؤمنی می میرد، شش صورت به همراه او وارد قبرش می شود که دارای نورانیت و بوی خوش و پاکیزگی هستند! صورتی در سمت راست مرده و دیگری در سمت چپ و سومی در مقابل و چهارمی در پشت سر و پنجمی در کنار پایش و آنکه از همه زیباتر است در بالای سر او می ایستند!

آنکه از همه زیباتر است، از دیگران، می پرسد: شما کیستید؟ صورت سمت راستی، می گوید: من نمازم! سمت چپی می گوید: من زکاتم! روبرویی می گوید: من روزه ام! پشت سری می گوید: من حج و عمره ام! آنکه نزد پایش ایستاده است، می گوید: من کارهای خیر توام!

سپس آنها از او که دارای زیباترین صورت است، می پرسند: تو کیستی که از همه زیباتری؟

1. وسایل، ج 7، باب 32، حدیث 1- کافی 159/4

2. میزان الحکمه 1686/2

3. میزان الحکمه 1685/2

او جواب می دهد: من ولایت آل محمد صلی الله علیه و آله هستم.⁽¹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: یکی از اثرات روزه رمضان، امان از گرسنگی و تشنگی قیامت است.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «آیا خبر ندهم شما را از کارهایی که اگر انجام بدهید، شما را از شیطان دور می کند مانند دور شدن مشرق از مغرب؟

گفتند: آری!

فرمود: روزه روی شیطان را سیاه می کند و دادن صدقه پشت او را میشکند و دوستی در راه خداوند سبحان و مواظبت بر عمل صالح، ریشه او را قطع می نماید و استغفار رگ حیات او را می بُرد!⁽²⁾

«همانا مردان مسلمان و زنان مسلمان، مردان عابد و زنان عابده، مردان راستگو و زنان راستگو، مردان

صبور و زنان صبور، مردان خاشع و زنان خاشعه، مردان صدقه دهنده و زنان صدقه دهنده، مردان

روزه دار و زنان روزه دار، مردان حفظ کننده اندامهای خود از حرام و زنان حفظ کننده، مردان بسیار

ذکر گوینده و زنان ذکر گوینده، خداوند سبحان برای آنان آمرزش و پاداش عظیمی آماده نموده

است.»⁽³⁾

1. ميزان الحكمة

2. بحار الانوار 261/6

3. سورة احزاب، آيه 35.

طلیعه سحر

پرید رنگ شب از روی آسمان سحر	شکفته شد گل خورشید در دهان سحر
گشود روزن روز و زبام شب برچید	چو دانه دانه تسبیح اختران سحر
در انتهای شب این کاروان آواره	دوباره کوچ گرفتند از مکان سحر
سکوت خلوت محراب پُر ز غلغله شد	زبانگ مرغ سحر خوان و از اذان سحر
ز روی بام و ز گلدسته‌ها فراز آید	صدای بانگ مؤذن ترانه خوان سحر
سروش عالم وحی است یا صدای خدا	و یا سرود ثنای فرشتگان سحر
به شب دعا و مناجات بنده مسکین	سر خلوص و عبادت به آستان سحر
بیا به هم‌رهی عاشقان و شب زدگان	که تا براه نمائی ز کاروان سحر
حدیث توبه بخوان در صحیفه‌های دعا	بانتظار اجابت زیکران سحر
خروسخوان شده بر خیز و با فریضه صبح	خدای را به زبان آر در زمان سحر
کلام دلکش قرآن بخوان بصوت زبور	بآیتی که پیچد در آسمان سحر
طلیعه زد به افق آفتاب و روز رسید	بگیر روزه و بر چین بساط خوان سحر

سپیده جلوه نور خداست وقت پگاه

گل شکفته ایمان بیوستان سحر

چهل حدیث درباره روزه:::

1- پایه های اسلام

:قال الباقر علیه السلام

بنی الاسلام علی خمسۃ اشیاء، علی الصلوۃ و الزکاء و الحج و الصوم و الولایه

:امام باقر علیه السلام فرمود

اسلام بر پنج چیز استوار است، بر نماز و زکات حج و روزه و ولایت (رهبری اسلامی). فروع کافی، ج

4 ص 62، ح 1

2. فلسفه روزه

:قال الصادق علیه السلام

انما فرض الله الصیام لیستوی به الغنی و الفقیر

:امام صادق علیه السلام فرمود

.خداوند روزه را واجب کرده تا بدین وسیله دارا و ندار (غنی و فقیر) مساوی گردند

من لا يحضره الفقيه، ج 2 ص 43، ح 1

3.روزه آزمون اخلاص

:قال اميرالمومنين عليه السلام

فرض الله .. الصيام ابتلاء لاخلاص الخلق

:امام علی علیه السلام فرمود

.خداوند روزه را واجب کرد تا به وسیله آن اخلاص خلق را بیازماید

نهج البلاغه، حکمت 252

4.روزه یاد آور قیامت

:قال الرضا عليه السلام

.انما امروا بالصوم لكي يعرفوا الم الجوع و العطش فيستدلوا على فقر الاخر

:امام رضا عليه السلام فرمود

مردم به انجام روزه امر شده اند تا درد گرسنگی و تشنگی را بفهمند و به واسطه آن فقر و بیچارگی
آخرت را ببینند.

وسائل الشیعه، ج 4 ص 4 ح 5 علل الشرایع، ص 10

5.روزه زکات بدن

:قال رسول الله صلى الله عليه و آله

.لكل شيء زكاة و زكاة الابدان الصيام

:رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود

:برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدنهای روزه است

الکافی، ج 4، ص 62، ح 3

6.روزه سپر آتش

:قال رسول الله صلی الله علیه و آله

الصوم جنه من النار

:رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود

«روزه سپر آتش (جهنم) است. «یعنی بواسطه روزه گرفتن انسان از آتش جهنم در امان خواهد بود

الکافی، ج 4 ص 162

7. اهمیت روزه

قال رسول الله صلى الله عليه وآله

الصوم في الحر جهاد.

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود

روزه گرفتن در گرما، جهاد است.

بحار الانوار، ج 96، ص 257

8. روزه نفس

قال اميرالمومنين عليه السلام

صوم النفس عن لذات الدنيا انفع الصيام

اميرالمومنان علی علیه السلام فرمود

روزه نفس از لذتهای دنیوی سودمندترین روزه هاست

غرر الحکم، ج 1 ص 416 ح 64

9. روزه واقعی

:قال امیرالمومنین علیه السلام

الصیام اجتناب المحارم كما یمتنع الرجل من الطعام و الشراب

:امام علی علیه السلام فرمود

روزه پرهیز از حرامها است همچنانکه شخص از خوردنی و نوشیدنی پرهیز می کند

بحار ج 93 ص 249

10. برترین روزه

:قال اميرالمومنين عليه السلام

.صوم القلب خير من صيام اللسان و صوم اللسان خير من صيام البطن

:امام على عليه السلام فرمود

.روزه قلب بهتر از روزه زبان است و روزه زبان بهتر از روزه شکم است

غرر الحكم، ج 1، ص 417، ح 80

11.روزه چشم و گوش

:قال الصادق عليه السلام

.اذا صمت فليصم سمعك و بصرک و شعرک و جلدک

:امام صادق عليه السلام فرمود

آنگاه که روزه می گیری باید چشم و گوش و مو و پوست تو هم روزه دار باشند.» یعنی از گناهان
»پرهیز کند

الكافی ج 4 ص 87، ح 1

12. روزه اعضا و جوارح

:عن فاطمه الزهرا سلام الله علیها

.ما یصنع الصائم بصیامه اذا لم یصن لسانه و سمعه و بصره و جوارحه

:حضرت زهرا علیها السلام فرمود

روزه داری که زبان و گوش و چشم و جوارح خود را حفظ نکرده روزه اش به چه کارش خواهد
آمد.

بحار، ج 93 ص 295

13. روزه ناقص

قال الباقر عليه السلام

لا صيام لمن عصى الامام و لا صيام لعبد ابق حتى يرجع و لا صيام لامرأة ناشزة حتى تتوب و لا صيام
لولد عاق حتى يبر

امام باقر عليه السلام فرمود

روزه این افراد کامل نیست

کسی که امام (رهبر) را نافرمانی کند

بنده فراری تا زمانی که برگردد

زنی که اطاعت شوهر نکرده تا اینکه توبه کند

فرزندی که نافرمان شده تا اینکه فرمانبردار شود

14. روزه بی ارزش

قال اميرالمومنين عليه السلام

کم من صائم ليس له من صيامه الا الجوع و الظما و کم من قائم ليس له من قيامه الا السهر و العناء

امام علی علیه السلام فرمود

چه بسا روزه داری که از روزه اش جز گرسنگی و تشنگی بهره ای ندارد و چه بسا شب زنده داری که از نمازش جز بیخوابی و سختی سودی نمی برد

نهج البلاغه، حکمت 145

15. روزه و صبر

عن الصادق عليه السلام في قول الله عزوجل

«واستعينوا بالصبر و الصلوة»

قال: الصبر الصوم

امام صادق عليه السلام فرمود: خداوند عز و جل که فرموده است: از صبر و نماز کمک بگیرید، صبر، روزه است

وسائل الشیعه، ج 7 ص 298، ح 3

16. روزه و صدقه

قال الصادق عليه السلام

صدقه درهم افضل من صيام يوم

امام صادق عليه السلام فرمود

یک درهم صدقه دادن از یک روز روزه مستحبی برتر و والاتر است

وسائل الشیعه، ج 7 ص 218، ح 6

17. پاداش روزه

قال رسول الله صلى الله عليه و آله

قال الله تعالى: الصوم لى و انا اجزى به

:رسول خدا فرمود

.خدای تعالی فرموده است: روزه برای من است و من پاداش آن را می دهم

وسائل الشیعه ج 7 ص 294، ح 15 و 16 ; 27 و 30

18. جرعه نوشان بهشت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله

.من منعه الصوم من طعام يشتهيہ كان حقا على الله ان يطعمه من طعام الجنة و يسقيه من شرابها

:رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود

کسی که روزه او را از غذاهای مورد علاقه اش باز دارد برخداست که به او از غذاهای بهشتی
بخورانند و از شرابه‌های بهشتی به او بنوشانند

بحار الانوار ج 93 ص 331

19. خوشا به حال روزه داران

:قال رسول الله صلى الله عليه و آله

طوبى لمن ظما او جاع لله اولئك الذين يشبعون يوم القيامة

:رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود

.خوشا بحال کسانی که برای خدا گرسنه و تشنه شده اند اینان در روز قیامت سیر می شوند

.وسائل الشیعه، ج 7 ص 299، ح 2

20. مژده به روزه داران

قال الصادق عليه السلام

من صام لله عزوجل يوما في شدة الحر فصابه ظما و كل الله به الف ملك يمسون وجهه و يبشرونه حتى اذا افطر

:امام صادق عليه السلام فرمود

هر کس که در روز بسیار گرم برای خدا روزه بگیرد و تشنه شود خداوند هزار فرشته را می گمارد تا دست به چهره او بکشند و او را بشارت دهند تا هنگامی که افطار کند

الكافي، ج 4 ص 64 ح 8؛ بحار الانوار ج 93 ص 247

21. شادی روزه دار

قال الصادق عليه السلام

للصائم فرحتان فرحة عند افطاره و فرحة عند لقاء ربه

:امام صادق عليه السلام فرمود

:برای روزه دار دو سرور و خوشحالی است

(هنگام افطار 2 - هنگام لقاء پروردگار (وقت مردن و در قیامت - 1

.وسائل الشیعه، ج 7 ص 290 و 294 ح 6 و 26

22. بهشت و باب روزه دارن

:قال رسول الله صلى الله عليه و آله

.ان للجنة بابا يدعى الريان لا يدخل منه الا الصائمون

:رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود

.برای بهشت دری است بنام (ریان) که از آن فقط روزه داران وارد می شوند

.وسائل الشیعه، ج 7 ص 295، ح 31

23. دعای روزه داران

:قال کاظم علیه السلام

دعوة الصائم تستجاب عند افطاره

:امام کاظم علیه السلام فرمود

.دعای شخص روزه دار هنگام افطار مستجاب می شود

.بحار الانوار ج 92 ص 255 ح 33

24. بهار مومنان

:قال رسول الله صلى الله عليه و آله

.الشتاء ربيع المومن يطول فيه ليله فيستعين به على قيامه و يقصر فيه نهاره فيستعين به على صيامه

:رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود

زمستان بهار مومن است از شبهای طولانی اش برای شب زنده داری و از روزهای کوتاهش برای روزه داری بهره می گیرد.

.وسائل الشیعه، ج 7 ص 302، ح 3

25.روزه مستحبی

:قال الصادق علیه السلام

.من جاء بالحسنه فله عشر امثالها من ذلک صیام ثلاثه ايام من کل شهر

:امام صادق علیه السلام فرمود

.هر کس کار نیکی انجام دهد ده برابر آن پاداش دارد و از جمله آنها سه روز روزه در هر ماه است

وسائل الشیعه، ج 7، ص 313، ح 33

26.روزه ماه رجب

قال الكاظم عليه السلام

رجب نهر فی الجنة اشد بياضا من اللبن و احلى من العسل فمن صام يوما من رجب سقاه الله من ذلك النهر.

:امام کاظم علیه السلام فرمود

رجب نام نهري است در بهشت از شیر سفیدتر و از عسل شیرین تر هر کس یک روز از ماه رجب را روزه بگیرد خداوند از آن نهر به او می نوشاند

من لا يحضره الفقيه ج 2 ص 56 ح 2

وسائل الشيعة ج 7 ص 350 ح 3

27.روزه ماه شعبان

قال الصادق عليه السلام

من صام ثلاثة ايام من اخر شعبان و وصلها بشهر رمضان كتب الله له صوم شهرين متتابعين

:امام صادق عليه السلام فرمود

هر کس سه روز آخر ماه شعبان را روزه بگیرد و به روزه ماه رمضان وصل کند خداوند ثواب روزه دو ماه پی در پی را برایش محسوب می کند

وسائل الشیعه ج 7 ص 375، ح 22

(28. افطاری دادن) 1

:قال الصادق عليه السلام

من فطر صائما فله مثل اجره

:امام صادق عليه السلام فرمود

هر کس روزه داری را افطار دهد، برای او هم مثل اجر روزه دار است

الكافي، ج 4 ص 68، ح 1

29. افطاری دادن (2)

قال الكاظم عليه السلام

فطرك اخاك الصائم خير من صيامك

امام كاظم عليه السلام فرمود

افطاری دادن به برادر روزه داری از گرفتن روزه (مستحبی) بهتر است

الكافي، ج 4 ص 68، ح 2

30. روزه خواری

قال الصادق عليه السلام

من افطر يوما من شهر رمضان خرج روح الايمان منه

:امام صادق عليه السلام فرمود

.هر کس یک روز ماه رمضان را (بدون عذر)، بخورد - روح ایمان از او جدا می شود

وسائل الشیعه، ج 7 ص 181، ح 4 و 5

من لا يحضره الفقيه ج 2 ص 73، ح 9

31.رمضان ماه خدا

:قال اميرالمومنين عليه السلام

شهر رمضان شهر الله و شعبان شهر رسول الله و رجب شهری

:امام علی علیه السلام فرمود

رمضان ماه خدا و شعبان ماه رسول خدا و رجب ماه من است

وسائل الشیعه، ج 7 ص 266، ح 23

32. رمضان ماه رحمت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله

و هو شهر اوله رحمه و اوسطه مغفرة و اخره عتق من النار ...

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود

رمضان ماهی است که ابتدایش رحمت است و میانه اش مغفرت و پایانش آزادی از آتش جهنم

بحار الانوار، ج 93، ص 342

33. فضیلت ماه رمضان

قال رسول الله صلى الله عليه و آله

ان ابواب السماء تفتح فى اول ليلة من شهر رمضان و لا تغلق الى اخر ليلة منه

:رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود

.درهای آسمان در اولین شب ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب آن بسته نخواهد شد

بحار الانوار، ج 93، ص 344

34.اهمیت ماه رمضان

:قال رسول الله صلى الله عليه و آله

لو يعلم العبد ما فى رمضان لود ان يكون رمضان السنة

:رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود

اگر بنده «خدا» می دانست که در ماه رمضان چیست [چه برکتی وجود دارد] دوست می داشت که تمام سال، رمضان باشد.

بحار الانوار، ج 93، ص 346

35. قرآن و ماه رمضان

:قال الرضا عليه السلام

من قرا في شهر رمضان ايئه من كتاب الله كان كمن ختم القرآن في غيره من الشهور

:امام رضا عليه السلام فرمود

هر کس ماه رمضان يك آيه از كتاب خدا را قرائت کند مثل اينست که در ماههای ديگر تمام قرآن را بخواند

بحار الانوار ج 93، ص 346

36. شب سرنوشت ساز

:قال الصادق عليه السلام

راس السنه ليله القدر يكتب فيها ما يكون من السنه الى السنه

:امام صادق عليه السلام فرمود

.آغاز سال (حساب اعمال) شب قدر است. در آن شب برنامه سال آینده نوشته می شود

وسائل الشيعه، ج 7 ص 258 ح 8

37. برتری شب قدر

:قيل لابي عبد الله عليه السلام

كيف تكون ليلة القدر خيرا من الف شهر؟ قال: العمل الصالح فيها خير من العمل في الف شهر ليس فيها ليلة القدر

:از امام صادق عليه السلام سوال شد

چگونه شب قدر از هزار ماه بهتر است؟

حضرت فرمود: کار نیک در آن شب از کار در هزار ماه که در آنها شب قدر نباشد بهتر است

وسائل الشیعه، ج 7 ص 256، ح 2

38. تقدیر اعمال

قال الصادق علیه السلام

التقدیر فی لیلة تسعة عشر و الابرار فی لیلة احدى و عشرين و الامضاء فی لیلة ثلاث و عشرين

امام صادق علیه السلام فرمود

بر آورد اعمال در شب نوزدهم انجام می گیرد و تصویب آن در شب بیست و یکم و تنفیذ آن در شب

بیست سوم

وسائل الشیعه، ج 7 ص 259

39. احیاء شب قدر

:عن فضیل بن یسار قال

كان ابو جعفر عليه السلام اذا كان ليلة احدى و عشرين و ليلة ثلاث و عشرين اخذ في الدعاء حتى يزول الليل فاذا زال الليل صلى

:فضیل بن یسار گوید

امام باقر عليه السلام در شب بیست و یکم و بیست سوم ماه رمضان مشغول دعا می شد تا شب بسر آید و آنگاه که شب به پایان می رسید نماز صبح را می خواند

وسائل الشیعه، ج 7، ص 260، ح 4

40.زکات فطره

:قال الصادق عليه السلام

ان من تمام الصوم اعطاء الزكاة یعنی الفطره كما ان الصلوة على النبی صلى الله عليه و آله من تمام الصلوة.

:امام صادق عليه السلام فرمود

تكميل روزه به پرداخت زكاة يعنى فطره است، همچنان كه صلوات بر پيامبر (صلى الله عليه و آله)
كمال نماز است.

وسائل الشيعه، ج 6 ص 221، ح 5

سیره علما در ماه مبارک رمضان

1. عارف کامل، آیت الله العظمی محمدعلی شاه آبادی (ف 1328 ش.) استاد حضرت امام خمینی (ره):

یکی از خصوصیات مرحوم آیه اله شاه آبادی، توجه مخصوص ایشان به شبهای قدر بود و جمعیت انبوهی برای شبهای احیای ایشان می آمدند. حتی در حیاط و صحن مسجد می نشستند و از مراسم احیای ایشان بهره می بردند. خصوصیت آقای شاه آبادی هم این بود که فقط خودشان احیاء را برگزار می کردند و به هیچ وجه آن را به دیگری واگذار نمی کردند. احیایی که ایشان می گرفت واقعاً بی نظیر بود. در هنگام سخنرانی و خواندن دعای ایشان، گویی در و دیوار مسجد هم به گریه درمی آمدند.] 1

2. آیت الله العظمی حاج سید علی قاضی طباطبایی (1285 1366 ق)، استاد علامه طباطبایی، آیتالله العظمی بهجت و....

در دهه اول و دوم ماه رمضان مجالس تعلیم و اُنس در شبها بود. حدود چهار ساعت از شب گذشته شاگردان به محضر ایشان می رفتند و دو ساعت مجلس طول می کشید. ولی در دهه سوم مجلس تعطیل بود و مرحوم قاضی تا آخر ماه رمضان دیده نمی شدند و هر چه شاگردان به دنبال ایشان می [گشتند، در نجف، در کوفه، در مسجد سهله و یا در کربلا، ابداً اثری از ایشان نبود].²

(3. آیه الله میرزا حسین خلیلی (از رهبران مشروطه

حاج میرزا حسین خلیلی دهه آخر ماه رمضان را در مسجد کوفه معتکف بود و در بین الطلوعین [زیارت عاشورا از او ترک نمی شد].³

(4. آیت الله میرزا جواد آقاملکی تبریزی (ف 1304 ش) از اساتید اخلاق امام خمینی (ره

مرحوم ملکی اهل عبادت و تهجد و از بکائون زمان خویش بود. سه ماه رجب و شعبان و رمضان را به :طور متوالی روزه می گرفت و در قنوت نمازهای نافله مرتب این بیت [حافظ] را می خواند

زان پیشتر که عالم فانی شود خراب

[ما را ز جام باده گلگون خراب کن] 4

5. آیه الله العظمی محمد کاظم آخوند خراسانی (ره) (ف 1290 ش

آخوند در وقت صبح و مغرب نماز به جماعت می گزارد، الا در ماه مبارک رمضان که هر سه وقت [نماز را به جماعت ادا می نمود و نوافل شبانه روزی از آن جناب فوت نمی شد]. 5

6.... محدث قمی (ف 1319 ش) صاحب کتاب شریف مفاتیح الجنان، سفینه البحار و

آیت اله حاج شیخ عباس قمی، محدث شهیر، هنگامی که در ماه مبارک رمضان در مشهد بودند، در مسجد گوهرشاد منبر می رفتند و به موعظه می پرداختند. برخورد ایشان با آخوند ملاعباس تربتی در یکی از این روزها، نشان دهنده اوج تقوا و آزادگی ایشان از یک طرف، و مقام بلند حاج آخوند تربتی از طرف دیگر است

هنگامی که محدث قمی در مشهد اقامت داشت، ماه رمضان در مسجد گوهرشاد منبر می رفت. «
مرحوم آخوند ملاعباس تربتی که از علمای ابرار و روحانیون پارسا بود، از تربت حیدریه، محل اقامت خود، به مشهد آمده بود تا در ماه رمضان از منبر حاج شیخ عباس قمی استفاده کند. ملاعباس

تربتی با محدث قمی سابقه دوستی داشتند و با همدیگر صمیمی بودند. یک روز محدث قمی از بالای منبر چشمش به آخوند ملاعباس تربتی می افتد که در گوشه ای از مجلس پرجمعیت وی نشسته و به سخنان وی گوش می دهد. همان وقت می گوید: ای مردم، آقای حاج آخوند تشریف دارند، از ایشان استفاده کنید و با آن کثرت جمعیت که برای او آمده بودند و مهیای استماع از وی بودند، از منبر به زیر می آید و از حاج آخوند ملاعباس تربتی می خواهد که تا آخر ماه رمضان به جای ایشان در حضور آن جمعیت منبر برود و در آن ماه، دیگر خود به منبر نرفت.

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود

[ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است]6

7. آیت الله علامه طباطبائی (ره) (ف 1360 ش) مفسر کبیر قرآن و فیلسوف شرق

شبهای ماه رمضان تا صبح بیدار بود. درس تفسیر داشت، سپس مقداری مطالعه می کرد و بقیه را به دعا و قرائت قرآن و نماز و اذکار مشغول بود. علامه مقید بود که دعای سحر را با افراد خانواده

بخواند و پیش از ماه رمضان از همسایه ها اجازه می گرفت که اگر برای سحر خواب ماندند، آنها را بیدار کند. ایشان در همان درس فرموده بودند که من در طول عمرم تا به حال به یاد ندارم که شبهای ماه رمضان را خوابیده باشم.[7] علامه حسن زاده آملی می نویسد: وقتی به حضور شریف علامه طباطبایی رضوان الله تعالی علیه تشرف حاصل کرده بودم و عرض حاجت نمودم، فرمود: آقا، دعای سحر حضرت امام باقر علیه السلام را فراموش مکن که در آن جمال و جلال و عظمت و نور و رحمت و علم و شرف است و حرفی از حور و غلمان نیست. اگر بهشت شیرین است، بهشت آفرین [شیرین تر است].[8]

آن عارف بزرگوار، در ماه مبارک روزه خود را با بوسه بر ضریح مقدس حضرت معصومه سلام الله علیها افطار می کردند. ابتدا پیاده به حرم مشرف می شد و ضریح مقدس را می بوسید، پس به خانه برمی گشت و غذا می خورد.[9] شبهای ماه رمضان در جاهایی که مجالس روضه بود شرکت می کرد و... و گاهی با تمام وجود گریه می کرد به طوری که بدنش می لرزید.[10]

امام امت، دعوت و ورود به ضیافت الهی را نعمت بزرگ الهی می دانستند که باید بندگان، شکر آن را به جای آورند

چه بگویم در مقابل این نعمت بزرگ الهی که ملتها را دعوت کرده است به ضیافه الله، ضیافه الله با همه اسماء؛ و ما چگونه شکر این نعمت را به جا بیاوریم؟ ما که خودمان را می شناسیم که هیچ (نیستیم، هر چه هست اوست! (18 / 497 - 498

و شیوه شکرگزاری را هم چنین بیان می دارند: ماه مبارک را به تذکر خدا، به ذکر خدا و به رحمت‌های خدا که به شما عنایت کرده است شکرگزاری کنید و ذکر خدا را بگویید، یاد خدا را بکنید. (18 / 480)

کلام آخر: توصیه به جوانان

ما باید حساب کنیم ببینیم که آیا وارد شدیم در این میهمانخانه یا اصلاً وارد نشدیم؟ راهمان دادند به این ضیافتخانه یا نه؟ استفاده کردیم از این ضیافت الهی یا نه؟ البته حساب امثال من با کرام الکاتبین است. اما من به شما آقایان و به هر کس که این کلمات به او می رسد، و خصوصاً طبقه جوان عرض می کنم که آیا در این مهمانخانه رفتید؟ استفاده کردید؟ از شهوات خصوصاً شهوات معنوی چشم پوشیدید؟

جوانها متوجه باشند که در جوانی می شود اصلاح کند انسان خودش را. هر مقداری انسان سنش زیاد می شود، اقبالش به دنیا بیشتر می شود. جوانها نزدیک ترند به ملکوت... شماها در فکر باشید که اگر (از این ضیافت درست بیرون آمدید، آن وقت عید دارید!) (21 / 45)

خداوند تبارک و تعالی به ما توفیق بدهد که در این ماه شریف [شعبان] و ماه شریف رمضان از این (مسائل هم یک حَظّی، ولو یک جلوه کوچکی در دلها و قلبهای ما واقع بشود!) (17 / 458)

پی نوشت ها

عارف کامل، ص 92 [1]

مهر تابان، ص 26 27 [2]

زندگانی و شخصیت شیخ انصاری، ص 249 [3]

آینه دانشوران، ص 351 [4]

گزیده سیمای فرزندگان، ص 127 [5]

فضیلت های فراموش شده، ص 10، به نقل از سیمای فرزندگان [6]

روزنامه جمهوری اسلامی، 23 آبان 1370، ویژه نامه [7]

روزنامه کیهان، 23 آبان 1375، ص 6 [8]

رمز موفقیت استاد مطهری، علی باقی نصرآبادی و حمید نگارش، ص 53 - 54 [9]

یادنامه علامه طباطبائی، ص 172 - 174 [10]

یادها و یادگارها، علی تاج الدینی، ص 82 - 83 [11]

حضرت علامه شب قدر را به بحث و تحقیق آیات قرآنی احیا می کرد و تفسیرش در این شب
[فرخنده به پایان رسید]. 11

امام خمینی (ره) بنیانگذار نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، عارف، فقیه، فیلسوف و مفسر 9.
بزرگ قرن معاصر

حضرت امام خود عامل به همه جزئیات اعمال ماه مبارک بودند و به دیگران توصیه آن را می نمودند

توجه بکنید که ماه مبارک رمضان را به آدابش عمل بکنید، یعنی آداب روحی اش. فقط دعا نباشد،
دعا به معنای واقعی اش باشد؛ خواندن دعا و تذکر خدا به معنای واقعی، آن تذکری که نفوس را
(مطمئن می کند. آن تذکری که «بذكر الله تطمئن القلوب.» (8 / 480

امام امت با رؤیت هلال ماه مبارک، تغییراتی در برنامه زندگی خود می دادند، از جمله دیدارهای عمومی را تعطیل می کردند تا بیشتر به دعا و قرآن و خلاصه به خودشان برسند. امام می فرمودند: «خود ماه رمضان کاری است!» (نشریه حوزه: ش 45، ص 35) امام در ماه رمضان شعر نمی سرودند و نمی خواندند و گوش نمی دادند. سراسر ماه را به انجام مستحبات مربوط به ماه سپری می کردند. (پاسدار اسلام، ش 93، ص 31) در ماه رمضان از شب تا صبح عبادت، نماز و دعا به جا می آوردند. بعد از نماز صبح مقداری استراحت می کردند و صبح زود برای کارهایشان آماده بودند. ((سرگذشت‌های ویژه، ش 4، ص 129

همچنین چند روز قبل از ماه مبارک رمضان دستور می دادند که چند ختم قرآن برای افرادی که مد نظرشان بوده قرائت شود. (برداشتهایی از سیره امام، ج 3، ص 10) و در ماه مبارک، در هر زمان کسی به نزد ایشان می رفت، امام را در حال قرائت قرآن می دید. (همان) و در جلساتی که قاریان قرآن حضور داشتند و آیاتی قرائت می شد، ایشان به جای نشستن روی صندلی، روی زمین می نشستند. (همان، ص 11) قرائت یک جزء قرآن، عادت روزانه شان بود، ولو ضعف داشتند (فصل سبز، ص 47) و در ماه مبارک رمضان، هر روز ده جزء قرآن می خواندند و تا پایان ماه ده بار قرآن را (ختم می کردند. (همان، ص 8

امام (ره) تا در نجف بودند، در گرمای پنجاه درجه روزه می گرفتند و نماز ظهر را به جماعت برگزار می کردند و نوافل ظهر و عصر را نیز به جا می آوردند. (پا به پای آفتاب، ج 4، ص 102) و تا نماز مغرب و عشاء را همراه با نوافل به جا می آورد، افطار نمی کرد. (سرگذشت‌های ویژه، ج 1، ص

98) و در اوقاتی که در گرفتن روزه شبهه داشتند مسافرت می کردند و روزه را وقتی می گرفتند که (بر ایشان ضرر نداشته باشد. غذای افطارشان نیز بسیار ساده و کم بود. (هفته نامه سروش، ش 476

حضرت امام(ره) درباره نزول قرآن و جبرئیل امین می فرمودند

ماه مبارک، مبارک است چون معنویت رسول اکرم(ص) وحی را نازل کرده است و همین معنویت، (جبرئیل امین را هم وارد در دنیای خاکی کرده است. (20 / 248 249

امام و توصیه به دعا و مناجات

حضرت امام(ره) به خواندن دعاهاى ماه مبارک رمضان، خواندنی با توجه بسیار توصیه می کردند. (20 / 268) و به تدبیر در دعاهاى ماه مبارک امر می فرمودند (20 / 250) از جمله به دعای امام سجاد علیه السلام، مشهور به دعای ابو حمزه ثمالی (20 / 250). می فرمودند: این دعای ابو حمزه، کم نظیر است و باید آن را با تأمل خواند و مشتمل بر اسراری است که نیاز به شرح دارد و اهل نظر و اهل معرفت باید آنها را شرح کنند. (20 / 250) گرچه مسئله بزرگ تر از آن است که در فکر ما یا در عقل عقلا یا در عرفان عرفا بیاید. مسئله ای است که [تنها] اولیا می دانند چی است قضیه... و در (مقابل چه عظمتی، هستیم و سر و کار ما با کیست. (20 / 268

در این مخاطبه بین حبیب و محبوب و مناجات بین عاشق و معشوق، اسراری است که جز او [خداوند] و حبیبش [پیامبر اکرم(ص)] کسی را بر او راه نیست... شاید حروف مقطع در بعضی سور... از این

قبیل باشد... و شمه ای از این اسرار به وسیله اهل بیت وحی که از سرچشمه جوشان وحی بر آنان جاری شده به دیگران به قدر استعداد می رسد و گویی بیشتر مناجات‌ها و ادعیه برای این امر انتخاب شده است.

آنچه در ادعیه و مناجات معصومین علیهم صلوات الله و سلامه می یابیم، در اخبار که اکثراً به زبان (عرف و عوام است، کمتر یافت می شود. (18 / 447

امام (ره) که خود را موظف به خواندن ادعیه ماه رمضان المبارک کرده بودند، دعا‌های ائمه علیهم السلام را فقط برای تعلیم ما نمی دانستند، بلکه: دعا برای خودشان [ائمه (ع)] بوده است، خودشان می ترسیدند؛ از گناهان خودشان گریه می کردند تا صبح. از پیغمبر گرفته تا امام عصر سلام الله علیه همه از گناهان می ترسیدند. گناه آنها غیر از آنی است که من و شما داریم. آنها یک عظمتی را ادراک می کردند که توجه به کثرت از گناهان کبیره است پیش آنها؛ ولو به امر خدا بوده است.... (20 / 268)

ماه رمضان است حالا. شبها مجالس داشته باشید. مردم را دعوت بکنید به این که مجالس انس داشته باشند، مجالس احکام داشته باشند، مجالس دعا داشته باشند، شهر دعاست، شهر توسل به خداست. (17 / 498)